

A KREATÍVIPAR

A kreatívipar mérése a nemzetközi szervezetekben

- **2003:** A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) egységes módszertant dolgoz ki a kreatív ágazat gazdasági teljesítményének mérésére.
- **2004:** Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciája (UNCTAD) beveszi programjába a kreatív gazdaság mérését.
- **2010:** Az Európai Bizottság Zöld könyve a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról.

Magyarország

- **2005:** A Magyar Szabaddalmi Hivatal (MSZH) a WIPO módszertan felhasználásával a térségben úttörőként felméri a szerzői jogi szektor súlyát, hozzájárulását a magyar gazdaság teljesítményéhez.
- **2010:** Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010–2014. A kreatív iparágak mint a versenyképességet meghatározó szektorok egyikének szerepeltetése
- **2010:** A Kreatív Iparágak Platformja (KIP) létrehozása.
- **2020:** Kreatívipari Stratégia 2020–2030 (Innovációs és Technológiai Minisztérium).
- **2024:** Versenyképességi Stratégia 2024–2030, a kreatívipar mint kiemelt ágazat szerepeltetése.

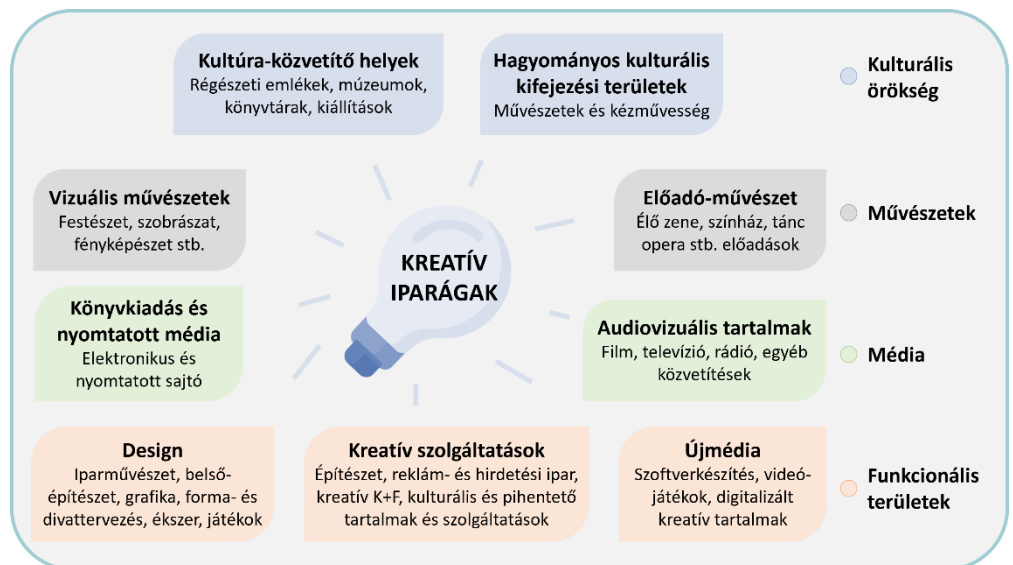
A 21. században a kreativitáson, a tudáson, az innováción alapuló gazdasági tevékenységek egyre jobban felértékelődnek és számos országban a kreatív gazdaságba tartozó szakágak a gazdaság húzóágazatává válhatnak. Jelen Infojegyzet ismerteti a kreatívipar meghatározásának különböző megközelítéseit, és röviden bemutatja a magyarországi kreatívipari stratégiákat.

Az Európai Bizottság 2018-as közleménye szerint az Unióban (akkor még az Egyesült Királysággal együtt) a kulturális és kreatív iparban (KKI, angolul: cultural and creative industries – CCI) foglalkoztatottak száma 8,4 millió volt, (ez a foglalkoztatottak 3,4 százalékát jelentette) és az uniós GDP 4,2 százalékát termelte meg ([EB 2018](#)).

A kreatív gazdaságnak, kreatív iparnak (a szerző külön írja a kreatív ipart) az elmúlt 20–25 év során számos definíciója született ([Kovács 2015](#)). John Howkins meghatározása szerint a kreatívipar kiindulópontja a szellemi tulajdon, a tudás, ezért szerinte mindazon tevékenységek ide tartoznak, amelyek szellemi termékvédelem (védjegy, szabadalom, copyright) alatt állnak. Kreatív terméknek tekinti mindazon árukat és szolgáltatásokat, melyek gazdasági értékkel bírnak és létrehozásukkor kreativitást igényelnek (Howkins 2001).

Az [UNCTAD](#) (United Nations Conference on Trade and Development) 2004-ben hirdette meg a kreatív gazdasággal foglalkozó [programját](#) és 2008 óta jelentet meg éves jelentéseket a kulturális és kreatív iparégról.

1. ábra: A kreatív iparágak UNCTAD osztályozása

Forrás: [Infoszolg/UNCTAD 2010](#)

Meghatározása szerint a kreatív iparágak a kreativitást és a szellemi tőkét elsődleges inputként használják az áruk és szolgáltatások létrehozásának, előállításának és forgalmazásának ciklusában. Olyan tudásalapú tevékenységek összessége, melyek művészeti értékteremtésre is fókuszálnak, bevételt termelve a szellemi tulajdonjogokból és azok kereskedelméből. Az iparágak produktumai kreatív tartalommal, gazdasági értékkel és piaci célokkal bíró tárgyi termékek, illetve szellemi vagy művészi szolgáltatások ([UNCTAD 2010:8](#)).

Az angol kormányzati testület DCMS (Department of Culture, Media and Sport) a kreatív iparágak közé sorolja mindazon tevékenységeket, melyek a kreativitáson, képzettségen és képességeken alapulnak, és képesek jóléti és munkahelyeket teremteni a szellemi tulajdon létrehozásán és felhasználásán keresztül (DCMS 2010).

Kézai–Rechnitzer szerzőpáros szerint a kisebb országok, így Magyarország számára is az európai gazdasági térség értékteremtésében elsősorban a tudásalapú gazdasági szektorok mozgósításával, fejlesztésével lehet hatékonyan részt venni. A szerzők a TEÁOR'08 besorolás segítségével az alábbi kreatívipari szakágazatok közé sorolták az ide tartozó tevékenység-csoportokat ([Kézai–Rechnitzer 2022](#)):

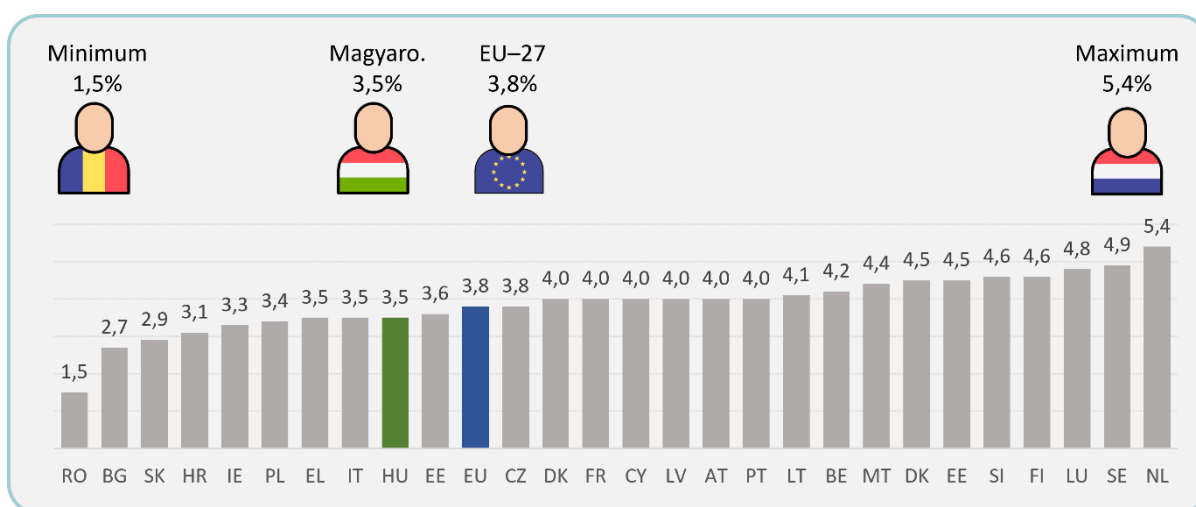
- Média és kiadói tevékenység (könyv-, napilap-, folyóiratkiadás, rádió- és televízióműsor szolgáltatás)
- Piaci szolgáltatások (szoftverkiadás, film- és videógyártás, reklámtevékenység, média, építészmérnöki tevékenység)
- Tudományos kutatás, fejlesztés (természet-tudományos, biotechnológiai és társadalomtudományok kutatás, fejlesztés)
- Művészeti tevékenység (divat és formatervezés, fényképészet, előadóművészet, alkotóművészet)

AZ EURÓPAI UNIÓ KKI POLITIKÁJA

Az Európai Bizottság 2010-ben jelentette meg [Zöld könyvét a kulturális és kreatív iparágak \(a továbbiakban KKI\) potenciáljának felszabadításáról](#) címmel, melyben a kreatív iparágra a következő definíciót adja: olyan iparág, melynek alapanyaga a kultúra, kulturális dimenzióval bír, az általa előállított termék viszont funkcionális. Példaként említi az építészetet és a formatervezést, tervezőgrafikát, divattervezést vagy a reklámszakmát ([EB 2010:6](#)).

A kreatíviparnak tehát meghatározó jellemzője, hogy kulturális vagy kreatív terméket vagy szolgáltatást használ fel nem kulturális végtermék előállításához ([Szokolai 2011](#)).

2. ábra: A kulturális és kreatív iparágakban (KKI) foglalkoztatottak aránya az EU-ban, 2022

Forrás: [Infoszolg/Eurostat-Cultural statistics](#)

Az Európai Unió felismerve a kulturális és kreatív iparágak egyre növekvő jelentőségét, 2018 óta évről évre olyan programokat fejleszt, melyek helyi és regionális szinten segítséget nyújtanak a kultúrába befektető városoknak, régióknak a gazdasági térben való aktív működéshez. Az **Európai Bizottság 2018-ban az új kulturális menetrendről** szóló közleményében ([COM\(2018\)267 final](#)) olyan szabályozási környezet megteremtésére tett javaslatot, mely jutalmazza a városok és régiók munkahelyteremtését a kulturális és kreatív ágazatokban, biztosítja a finanszírozáshoz és az innovációhoz való könnyebb hozzáférést, támogatja a vállalkozások növekedését és nemzetközivé válását. Az EB közleménye különös hangsúlyt helyez a fiatalok munkaerőpiacra való bejutására, különös tekintettel a kulturális piac területén. Hat uniós országban (Bulgária, Ciprus, Lettország, Észtország, Románia és Spanyolország) a 15–29 évesek foglalkoztatási rátája a kulturális szférában jóval magasabb, mint a gazdaság egészében ([EB 2018](#)).

A teljes kulturális és kreatívipar mérésének kidolgozásához az Európai Unió kezdeményezésére konzorcium alakult (The Measuring CCS

Consortium), ami 2022-ben megjelentette végső [beszámolóját](#) a több évig tartó kutatásáról, [országjelentésekkel](#) kibővítvé. Az Eurostat [NACE](#) (Az Európai Közösségben folytatott gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása; franciául: Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne) osztályozásán alapuló statisztikai elsősorban a vállalkozó szektorban működő KKI vállalkozásokra vonatkozó statisztikákat publikál.

MAGYARORSZÁGI STRATÉGIÁK

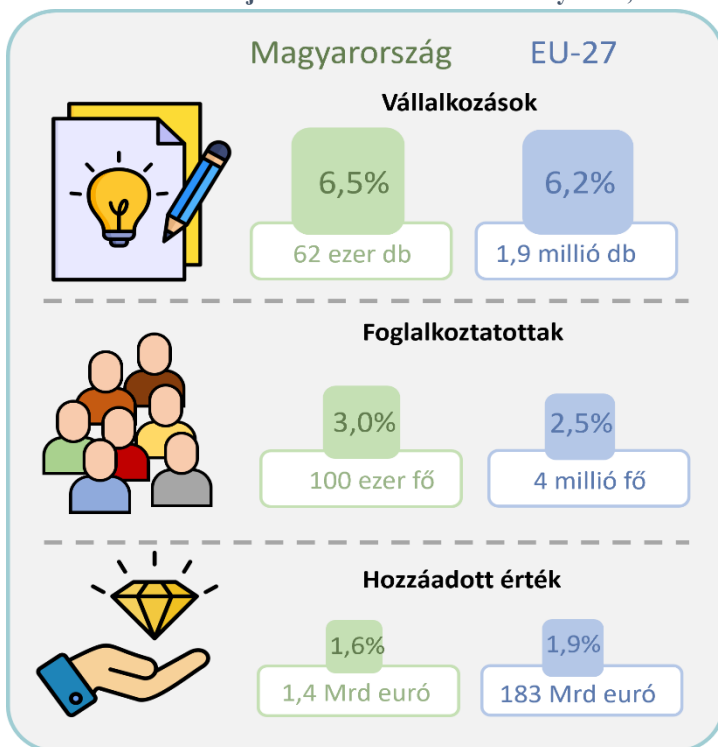
Kreatívipari stratégia 2020–2030

A 2020-ban meghirdetett, 10 évre szóló [Kreatívipari stratégia](#) célja a kulturális értékek és szellemi termékek létrehozásában szerepet játszó kreatíviparra, mint önálló gazdasági ágazatra való figyelem felhívása volt. A stratégia azért tulajdonít kiemelt jelentőséget a kreatíviparnak, mert az alkalmas a digitális világ kihívásaira választ adni, részt tud venni az ipar 4.0 hatékonyságnövelésében, gazdaságösztönző, támogatja a tudásalapú társadalom kiépítését és horizontálisan is kapcsolódik a legtöbb hagyományos iparághoz. Az értékláncok összefüzdése a K+F, a tervezés, a logisztika, a marketing, termelés és szolgáltatás területeken a kreatívipar részvételével egyre magasabb hozzáadott érték teremtéssel jár együtt ([ITM 2020](#)).

A kreatívipar szerepe a versenyképesség növelésében

A kormány 2024 áprilisában tette közzé [Versenyképességi stratégiáját a 2024-2030-as időszakra vonatkozóan](#). A stratégia fontos célokat fogalmazott meg a versenyképességet befolyásoló mutatók (foglalkoztatási ráta, beruházási ráta és GDP arányos export) tekintetében. A stratégia szempontjából hat kiemelt ágazatot nevesített, jelesül járműipar, egészségipar, élelmiszeripar, alapanyagipar, infokommunikációs szektor és a kreatívipar.

3. ábra: A kulturális és kreatív iparágakban működő vállalkozások mutatói a teljes vállalkozói szektor arányában, 2021

Forrás: [Infoszolg/Eurostat/sbs_ovw_act](#)

A stratégia a kreatívipart jóval szűkebben értelmezi, mint a korábban ismertett definíciók, így a versenyképesség szempontjából az alábbi ágazatokat emeli ki:

- divat- és textilipar,
- bútorgyártás és formatervezés,
- lakberendezés,
- digitális felületek és felhasználói élmény tervezés,
- online játéktervezés és brand design,
- szépségápolási ipar.

A kreatívipar jelentősége a versenyképesség növekedésében számos okra vezethető vissza. A technológia és az automatizálás folyamatos fejlődésével növekszik az ágazati foglalkoztatottság, ugyanis a rutinra épülő feladatköröket egyre inkább felváltják az interperszonális képességeket, tudást és kreatívást alapul vevő feladatok. A technikai, technológiai innovációk

4. ábra: A szigorúan vett* kreatíviparban működő vállalkozások és az ott foglalkoztatottak száma Magyarországon, 2021

Forrás: [Infoszolg/Eurostat/sbs_ovw_act](#)

közül az online térben zajlók a legmeghatározóbbak, mely értékek szintén a kreatíviparban jönnek létre. Az ágazatban előállított termékek és szolgáltatások globális szinten szerteágazóak és a többi kiemelt gazdasági ágazat fejlődésére is egyre jelentősebb hatással bírnak. A kreatíviparban előállított hozzáadott érték növekedési üteme az egyik legmagasabb az összes gazdasági ágazatot tekintve ([Kormány 2024](#)).

Források:

- (DCMS 2010) Department for Culture, Media and Sport, United Kingdom. Creative Industries Economic Estimates, London, 2010 február
- (EB 2010) Európai Bizottság: [COM\(2010\) 183](#) Zöld könyv a kulturális és kreatív iparágak potenciáljának felszabadításáról
- (EB 2018): A Bizottság [COM\(2018\) 267 final](#) közleménye (2018. május 22.) az új kulturális menetrendről
- (EC 2022) European Commission [Annual Single Market Report 2022](#)
- (Howkins 2001) Howkins, John: The Creative Economy: How People Make Money from Ideas – Allen Lane, Penguin, London
- (ITM 2020) Információs és Technológiai Minisztérium [Kreatívipari Stratégia 2020–2030](#).
- (Kézai–Rechnitzer 2022) Kézai Petra Kinga – Rechnitzer János (2022): A kulturális és kreatív ipar társas vállalkozásainak teljesítménye a magyar nagyvárosokban, 2008–2018 [Területi Statisztika, 2022, 62\(2\): 218–248](#).
- (Kormány 2024) [Magyarország versenyképességi stratégiája 2024-2030](#) A változó gazdasági környezet kihívásai tükrében
- (Kovács 2015) Kovács Henrietta: A kreatív ipar meghatározásai, jellemzői és jelentősége – [Kulturális Szemle, 2015/4](#).
- (Measuring CCS 2022) Measuring the Cultural and Creative Sectors in the EU – [Final Report 2022](#)
- (UNCTAD 2010) Creative economy – [A Feasible Development Option, Report 2010](#)

Készítette: Horváth Irén
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Telefon: (1) 441-6486